

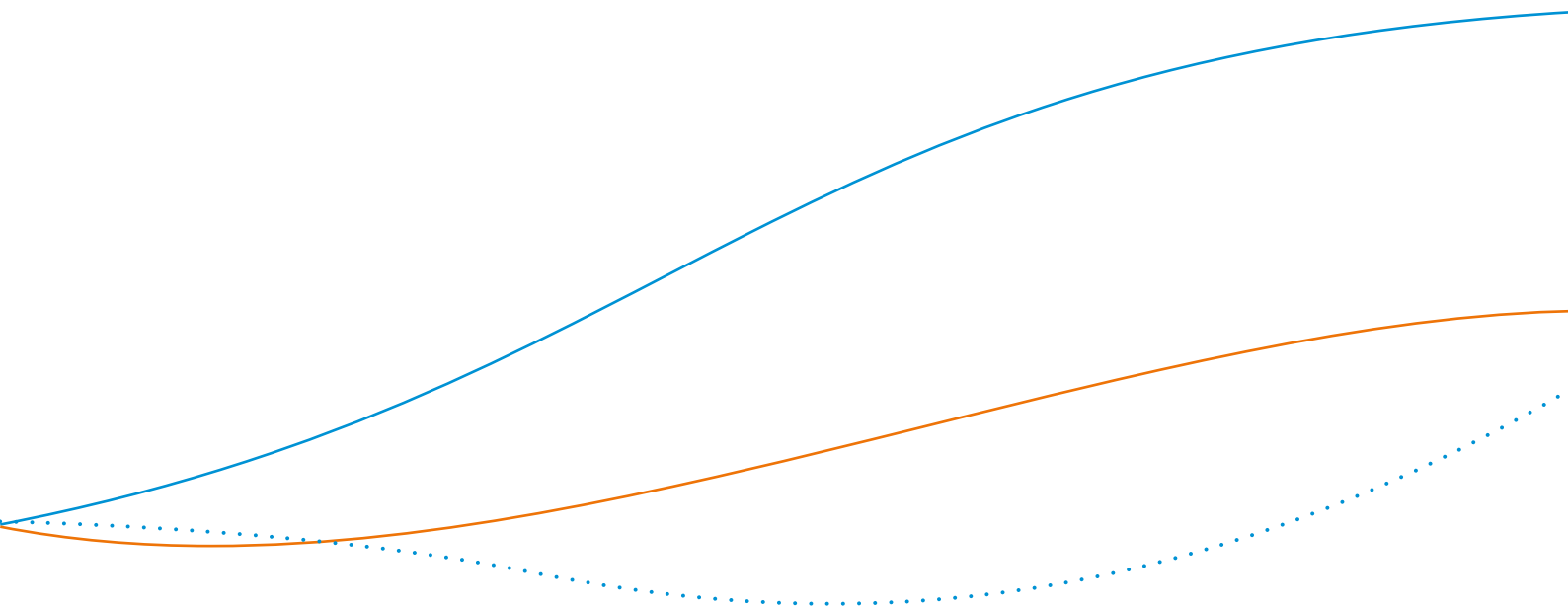

FINANSDEPARTEMENTET

Redegjørelse

Finanstalen

Finansministerens redegjørelse i Stortinget 8. oktober 2012
om Regjeringens økonomiske opplegg for 2013

FINANSDEPARTEMENTET

Redegjørelse

Finanstalen

Finansministerens redegjørelse i Stortinget 8. oktober 2012
om Regjeringens økonomiske opplegg for 2013

Finanstale – statsbudsjettet for 2013

Ærede President,

Vi legger fram statsbudsjettet for 2013 i krevende tider. Mens det går godt i norsk økonomi, er mange av våre naboer ute i hardt vær.

Europa er inne i sin verste krise siden andre verdenskrig. Over 25 millioner er nå arbeidsledige i Europa. Bak tallene er det mennesker som har mistet noe av det viktigste de har – retten til å yte gjennom arbeid for å skape en framtid og en trygg hverdag for seg og sine. Særlig de unge blir hardt rammet. For mange er livet snudd opp ned. Sporene av det som nå skjer, vil prege Europa i lang tid framover.

I løpet av det siste året har jeg møtt ungdommer både i Spania og Italia. De er fortvilet, og mange er uten framtidshåp. De forteller om et arbeidsliv der ungdom stiller bakerst i køen og der muligheter for fotfeste i lønnet arbeid er nesten umulig.

En ung spansk kvinne på 23 år sier det slik: *”Jeg tør ikke tenke på det som er om 10 år. Jeg kan ikke forestille meg hus, barn og ei god framtid. Jeg tilhører en generasjon som ikke lenger har noen framtid og drømmer.”*

Det er denne virkeligheten mange europeere møter daglig. En utrygg framtid.

Flere land må kutte store beløp i budsjettene for å få underskuddene ned og for å unngå at gjelden øker. Hos oss er det motsatt. Vi kan øke utgiftene. Samtidig vokser vår felles sparekonto.

Mens andre land må håndtere ettervirkninger av finanskrisen og krise i statsfinansene, har vi en solid økonomi og solide statsfinanser. I en slik situasjon er det naturlig at folk har store forventninger. Det hører livet til. Men summen av alle krav og ønsker kan bli umulig å oppfylle. Derfor må vi alle gjøre valg. Vår evne til å ta tydelige valg i dag – og for framtida – vil bli stilt på prøve. Derfor må vi fortsette det planfaste arbeidet for å rette på det som ikke er godt nok. Derfor må vi ta vare på og bygge opp under de gode resultatene vi har i norsk

økonomi. Statsbudsjettet for 2013 bidrar til det. Det er et budsjett for arbeid, verdiskaping og velferd. Statsbudsjettet for 2013 er et budsjett for framtidens Norge.

Politikkens viktigste oppgave er å skape trygghet for folk, uten at vi tar fra dem egenansvaret. Dette gjør vi best gjennom det sterke fellesskapet – et samfunn der vi tar vare på hverandre som medmennesker og har forpliktende fellesskapsløsninger. Sterke sosiale bånd – bygd på tillit, toleranse og respekt – tåler selv de sterkeste påkjenningene.

Å legge fram et budsjett handler om mer enn de enkelte bevilgninger. Statsbudsjettet handler om folks liv. Om barnehager og sykehjem. Om skolen og arbeidsplassene. Om mennesker som strever med sine liv. Om fattigdom, klima og utvikling. Det handler om det globale fellesskapet vi er en del av og om generasjonskontrakten. Det handler også om de verdier som ikke kan tallfestes i nasjonal- og statsbudsjettet – om levekår og livskvalitet. Det handler om hvilket ansvar vi tar for framtida – for kommende generasjoner.

Vi må kunne stå for de valgene vi gjør i dag, også om ti - tjue år når barna er blitt voksne.

Hans Børli skriver i diktet "Nærhet":

Jeg vil slipe huden på fingertuppene mine
tynn mot ru virkelighet, jeg vil
kjenne det jeg tar.

Politikken må være følbare og gi resultater for den enkelte og for fellesskapet, i dag og i framtida.

President,

Arbeid er nøkkelen til å nå mange av våre mål. Arbeid til alle er selve grunnfjellet i vår politikk. Arbeid gir trygghet. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet. Ingen ting er mer kraftfullt for å bekjempe forskjeller, heve folks levestandard og livskvalitet. Å få folk i jobb er også nøkkelen til et inkluderende samfunn. Arbeid gir oss dessuten sterkere rygg til å bære framtidens velferdsutfordringer. Vår felles arbeidsinnsats er grunnlaget for velferdssamfunnet. Når politikken gir lav ledighet og mange i arbeid, blir vi alle rikere.

Vårt viktigste forsvarsverk er å holde orden i eget hus. Da vil de som ser på Norge og norsk økonomi fra utsiden, ha tillit til utviklingen framover. Det tar lang tid å bygge opp tillit. Gjør vi ikke jobben vår, kan den forsvinne over natta.

En lærdom både fra andre land og fra vår egen historie er hvor viktig det er å bygge opp tilstrekkelige reserver i gode tider. Det gjelder både for staten, husholdninger, bedrifter og banker. Reserver gjør at vi står bedre rustet til å møte perioder med økonomiske tilbakeslag.

Budsjettet for 2013 er godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Vi har en økonomisk vekst noe over det historiske gjennomsnittet, og arbeidsledigheten er lav. Regjeringen legger vekt på at budsjettpolitikken ikke må bidra til pressproblemer i økonomien. Derfor følger vi handlingsregelen for bruk av oljeinntektene. Det gir oss rom til å møte uforutsette hendelser i framtida.

President,

Det er nå fire år siden den internasjonale finanskrisen brøt ut for alvor. Uroen har vart mye lenger enn de fleste trodde. I mange land er den økonomiske aktiviteten fortsatt lavere enn før krisen brøt ut.

Lav økonomisk vekst og stor gjeld har svekket tilliten til statsfinansene i flere euroland, og rentene på deres statsgjeld er høye. I år har særlig to spørsmål vært oppe – vil Hellas forlate eurosamarbeidet, og vil tap i spanske banker undergrave landets statsfinanser.

EU på fellesskapsnivå og myndigheter i enkeltland har gjennomført og varslet tiltak for å bygge opp igjen tilliten til eurosamarbeidet. I august og september ble det klart hva den europeiske sentralbanken vil gjøre for å sikre eurosamarbeidet, og hva det vil kreve av medvirkning fra kriserammede land. Tiltakene har i alle fall for en tid ført til lavere renter på spanske, italienske, irske og portugisiske statslån. Men med kutt i offentlige utgifter, økte skatter og svake banker vil aktiviteten være lav og arbeidsledigheten svært høy i mange år framover.

Sett under ett er veksten blant våre handelspartnere beskjeden. Den økonomiske veksten er for lav til å øke sysselsettingen i vesentlig grad. Situasjonen internasjonalt er skjør, og risikoen for en svakere utvikling enn lagt til grunn er stor, kanskje særlig i euroområdet.

President,

Norsk økonomi skiller seg klart fra de fleste andre OECD-land. Hos oss er det solid økonomisk vekst. De siste ti årene har vært en svært god periode i norsk økonomi. Noe skyldes at vi har hatt hellet med oss. Oljeprisen og andre råvarepriser har økt kraftig. Det har gitt økte inntekter og økt aktivitet i oljevirksomheten.

Men først og fremst handler det om politisk styring. Vi har et rammeverk for den økonomiske politikken vi kan være stolte av. Statens pensjonsfond og handlingsregelen bidrar til at vi bruker av oljeinntektene på en måte som bærer over tid. Vi skiller mellom opptjening og bruk av oljeinntektene. Slik bygger vi opp reserver for kommende generasjoner og for å kunne møte framtidige tilbakeslag i økonomien. Renten brukes for å holde inflasjonen lav og stabil og for å jevne ut svingninger i produksjon og sysselsetting. Inntektspolitikken gir oss lavere arbeidsledighet fordi hensynet til konkurranseutsatte næringer settes i forgrunnen i lønnsoppgjørene. En politikk for finansiell stabilitet skal gi oss solide banker som står oppreiste også i dårlige tider.

Ute er det en økende interesse for måten vi styrer økonomien på. Det er ikke rart. Vår modell har bidratt til de gode resultatene. Det må vi ta vare på.

Både for i år og neste år venter vi nå at veksten i fastlandsøkonomien blir noe høyere enn anslått i Revidert nasjonalbudsjett i mai i år. Oppgangen understøttes av høy oljepris og lav rente.

Sysselsettingen vokser raskt. Siden 2005 er det skapt 340 000 nye arbeidsplasser, og to av tre har kommet i privat sektor. Bare det siste året har sysselsettingen økt med om lag 60 000 personer. At vi skaper flere arbeidsplasser, er det beste tegnet på at det går godt i økonomien vår. Samtidig har arbeidsledigheten falt. Den er klart lavere enn gjennomsnittet for de siste 25 årene.

Lønnsveksten kan bli over 4 prosent i år, klart høyere enn hos våre handelspartnere.

I løpet av de siste ti årene har reallønnen i Norge økt med nesten 30 pst., eller mer enn 2½ pst. per år. Lønnstakere i andre land kan bare drømme om en slik utvikling. Sammen med et lavt rentenivå bidrar dette til økt etterspørsel fra husholdningene, noe vi ser igjen både i privat forbruk og i boligmarkedet. Høy oljepris har dessuten gitt betydelig oppgang i etterspørselen fra oljevirksomheten.

En sterk kronekurs bidrar i noen grad til å dempe presset i økonomien. Mens det er husholdningene og bedrifter i skjermet sektor som først og fremst nyter godt av det lave

rentenivået, er det konkurranseutsatte bedrifter som rammes av den sterke kronekursen. Et allerede høyt kostnadsnivå i Norge gjør konkurranseutsatte virksomheter sårbare for svakere vekst internasjonalt, fall i eksportprisene og en sterkere krone.

Over tid er det vekstevnen i Fastlands-Norge som har mest å si for om vi kan videreføre og bygge ut velferden. Våre bedrifters evne til å konkurrere på verdensmarkedet blir da avgjørende.

”*Hold orden i norsk økonomi*” er den beskjeden jeg ofte får når jeg møter arbeidstakere og ledere i bedriftene. Det skal vi gjøre. Regjeringen holder orden i norsk økonomi.

Handlingsregelen åpner for å bruke mer oljeinntekter i år med tilbakeslag. Samtidig bør bruken ligge under forventet fondsavkastning i år med høy aktivitet. Denne handlefriheten benyttet Regjeringen i 2009 til å dempe virkningene av finanskrisen på sysselsetting og arbeidsledighet. I 2011 og 2012 er igjen bruken av oljeinntekter lavere enn forventet realavkastning av fondet.

Nå utnytter vi kapasiteten i norsk økonomi. Da må ikke budsjettpolitikken bidra til pressproblemer. Det ville gjøre det enda vanskeligere for konkurranseutsatte næringer, og det ville øke risikoen for senere tilbakeslag i økonomien. Økt pengebruk ville også føre til at lønnsveksten og stigningen i bolig- og eiendomspriser skyter fart. Nå er det ikke tid for å trække på gasspedalen. Regjeringen legger derfor opp til et om lag nøytralt budsjett for 2013, dvs. at bruken av oljeinntekter vokser om lag i takt med verdiskapingen i vår fastlandsøkonomi.

President,

Budsjettforslaget er godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Det ivaretar også langsiktig hensyn og støtter opp under generasjonskontrakten. Det bidrar til at vi står bedre rustet til å kunne møte vanskelige tider. De vil komme.

I budsjettet for 2013 foreslår vi en bruk av oljeinntekter på 125 mrd. kroner. Dette er 26 mrd. kroner under forventet fondsavkastning og utgjør 3,3 pst. av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland.

Statsbudsjettets utgifter øker reelt med 23 mrd. kroner. Av dette utgjør veksten i utgiftene i folketrygden over halvparten. Hver ellefte krone som nå brukes over offentlige budsjetter, kommer fra pensjonsfondet. Uten disse inntektene kunne vi ikke hatt dagens nivå på

velferdsordningene. Oljepengebruken i statsbudsjettet er på et ansvarlig nivå – på et nivå som kan opprettholdes over tid. Ved å nøye oss med over tid å bruke kun avkastningen av det vi har spart opp i pensjonsfondet, vil vi ikke bruke av selve formuen. Vi sparer formuen til de som kommer etter oss. Dette er en viktig del av vår forvaltning av petroleumsformuen.

President,

Mange land kunne sikkert ønske seg i Norges sted. Norge har store overskudd i budsjettet, og vi har penger på bok. Dette skal vi være stolte av, men samtidig ydmyke. De store oljeinntektene hjelper oss, men det er vår evne til å holde folk i arbeid som er viktigst. Historien om Norge er historien om alle de som bidrar. De som hver dag går på jobb og utfører viktige oppgaver for samfunnets beste.

Det er summen av alt arbeid som har skapt det samfunnet vi har, og det er summen av arbeidet i framtida som skaper framtidens samfunn. Derfor er lav ledighet og høy sysselsetting så viktig. Det forutsetter lønnsoppgjør der hensynet til konkurranseutsatte næringer kommer i forgrunnen. Regjeringen vil sette ned et ekspertutvalg for å se på erfaringene med lønnsdannelsen i Norge gjennom det siste tiåret, samt på utfordringer framover.

I dette bildet er det også viktig å se de som står utenfor arbeidslivet. Vi må åpne opp grinden for de som er utenfor. Her har vi et ansvar, men det har også arbeidsgivere og arbeidstakere. Det dreier seg både om tiltak og om penger, men også om holdninger. Vi kan gjøre noe hver for oss – vi får mer til om vi gjør det sammen. Sammen må vi også mobilisere denne reserven i arbeidsstyrken.

I statsbudsjettet for 2013 foreslår Regjeringen å videreføre et høyt nivå for tiltaksplasser. Vi foreslår flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne innenfor denne rammen. Å satse på ungdom i arbeidsmarkedet er viktig, både for den enkelte, men ikke minst for å utvikle den framtidige arbeidskraften. Derfor styrker vi oppfølging av ungdom som faller utenfor arbeid og utdanning. I tillegg innfører vi Jobbsjansen som retter seg mot innvandrere som står langt fra arbeidsmarkedet og som ikke fanges opp av andre ordninger.

Å ha en jobb å gå til skaper trygghet. Gode velferdsordningene sørger for at vi ikke står på bar bakke dersom vi rammes av sykdom, uførhet eller arbeidsledighet.

Trygghet har også en annen dimensjon. 22. juli i fjor illustrerte hvor viktig sikkerhet og beredskap er. Samlet sett er det en historisk økning på samfunnssikkerhet og beredskap i dette budsjettet. Bevilgninger til trening og øvelser – og organisering, holdninger, og

beredskapskultur – må gå hånd i hånd. Dette var et av hovedpunktene i Gjørsv-kommisjon. Vi foreslår at virksomheter med ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap styrkes. Det gjelder Justis- og beredskapsdepartementet, politiet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det er vedtatt å anskaffe nye redningshelikoptre innenfor en kostnadsramme på 16,8 mrd. kroner. For at helikoptrene skal kunne tas i bruk som planlagt over perioden 2016-2020, må det inngås kontrakt i 2013. I budsjettforslaget er det satt av et betydelig beløp til delbetaling ved kontraktsinngåelse. Inkludert økte utgifter til vedlikehold av dagens redningshelikoptre og andre tiltak, legger Regjeringen opp til en milliardsatsing på økt samfunnssikkerhet og beredskap i 2013-budsjettet.

Trygghet handler også om trygghet for egen helse – om å ha tilgang på et godt helse- og omsorgstilbud uavhengig av egen inntekt. Tilbudet skal være tilpasset behovene til den enkelte bruker. Vi vet at det blir flere eldre med behov for omsorg i årene framover. Det skal gis tilskudd til 12 000 sykehjems- og omsorgsplasser i perioden 2008-2015. Satsingen er i god rute. I budsjettet for 2013 legges det til rette for 1 750 plasser. I tillegg øker vi tilbudet med dagaktivitet for personer med demens. Satsingen på brystrekonstruksjon videreføres.

Vi tilfører sykehusene økte ressurser slik at flere pasienter kan behandles. Fra 2005 til 2012 har antall somatiske pasientbehandlinger økt med 1,7 millioner. Budsjettforslaget innebærer at vi kan gjennomføre ytterligere 130 000 behandlinger i 2013.

Aktivitetsveksten som foreslås i 2013-budsjettet er den sterkeste siden staten overtok ansvaret for spesialisthelsetjenesten. Antall behandlinger går opp, køene går ned og kvaliteten styrkes.

President,

Det viktigste for barn er å vokse opp i et godt og trygt hjem. Barn trenger også fellesskapets oppmerksomhet og omsorg. Noen barn trenger dette likevel mer enn andre. Et barnehagetilbud til alle av god kvalitet er god forebygging. Men det er dessverre ikke alltid nok. Barnevernet har derfor en viktig rolle. Vi prioriterer barnevernet, særlig på kommunalt nivå. Vi vil også styrke fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker for å få raskere saksbehandling.

En god oppvekst er det viktigste for barns videre ferd i livet.

Investeringene i den unge enden av livet er avgjørende for at generasjonskontrakten skal oppfylles.

Et nytt liv
en reise på vinger
av håp –
av drømmer og muligheter.
Slik vi fikk
av de som alltid var der
– for oss.

Regjeringens satsing på barnehager er et viktig løft, både for barna og for deres foreldre. Vi har nådd målet om full barnehagedekning, og barnehager er fortsatt et prioritert område. Maksimalprisen for barnehageplass videreføres nominelt uendret slik at foreldrebetalingen går reelt ned.

Vi gir også foreldrene større mulighet til å være hjemme med barna ved at fedrekvoten og perioden for foreldrepenger utvides med to uker.

En langsiktig ansvarlig politikk handler ikke minst om å prioritere og investere i kunnskap. Gjennom kunnskap skal vi ta Norge videre. Barnehagesatsingen er én del av dette. Like viktig er skole og høyere utdanning. Utdanning gjør at du stiller sterkere på arbeidsmarkedet. Vi vet at lærerne er viktige for at vi skal lykkes i skolen. Det er de som daglig møter elevene og viser elevene vei til lærdom. Regjeringen foreslår en forsøksordning over fire år med flere lærere på ungdomstrinnet på de skolene som skårer dårligere enn gjennomsnittet. Vi innfører også valgfag på niende trinn for å øke motivasjonen og læringen til elevene i ungdomsskolen. Vi vil styrke fag- og yrkesopplæringen. Regjeringen vil opprette 3 250 flere studieplasser i 2013. Dermed kan studieplasser opprettet i tidligere år videreføres med nye kull. Siden 2009 er det lagt til rette for over 22 000 flere plasser i høyere utdanning.

Høye boligpriser har gjort det vanskelig for mange å komme inn i boligmarkedet. Regjeringen vil legge fram en egen proposisjon med forslag om å øke Husbankens låneramme fra 15 til 20 mrd. kroner i 2012. Dette høye nivået vil vi videreføre i 2013. For å lette situasjonen for vanskeligstilte på boligmarkedet foreslår Regjeringen å øke bevilgningen til etableringstilskudd og til tilskudd til utleieboliger. Vi foreslår også å legge til rette for bygging av 1 000 nye studentboliger.

President,

Kommunene står i første linje når det gjelder velferd og omsorg. Kommunene har fått et betydelig økonomisk løft under denne Regjeringen. Fra 2005 til 2012 har kommunesektorens inntekter økt reelt med 61 mrd. kroner. Det har gitt flere ansatte i barnehagene, flere på sykehjemmene og flere lærere i skolene. Det legges opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,8 mrd. kroner i 2013. Om lag 5 mrd. er såkalte "frie inntekter".

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Da trenger vi en kraftig satsing på samferdsel. Nasjonal transportplan 2010-2019 har en samlet planramme som er 100 mrd. kroner høyere enn den forrige planen. Siden 2005 er bevilgningene til Nasjonal transportplan økt med nesten 15 mrd. kroner. For neste år foreslås en økning på 3,4 mrd. kroner. Planrammene overoppfylles dermed med 1,5 mrd. kroner. Vi har høye ambisjoner på samferdselsfeltet, og vi oppfyller dem.

Vi må tenke langsiktig og være innovative. Det er viktig for framtidens Norge. Det styrker vekst og verdiskaping. Gjennom forskning kan vi bli bedre rustet til å møte morgendagens samfunn. Regjeringens budsjettforslag innebærer en anslått samlet innsats til forskning på 27 milliarder kroner. Dette er en økning på 1,4 mrd. kroner. Norge er blant OECD-landene med høyest offentlig finansiert forskning per innbygger. Forskningen styrkes med økte bevilgninger til isgående forskningsfartøy, internasjonale romprogrammer og EUs rammeprogram for forskning, samt forskning på nanoteknologi, klima og samfunnssikkerhet. Forskningsbevilgningene er økt reelt med over 30 pst. siden 2005.

I klimameldingen ble det varslet at Regjeringen vil forsterke den nasjonale virkemiddelbruken. Den betydelige satsingen på klima- og miljøtiltak videreføres i 2013. Det foreslås et kapitalinnskudd i det nye klima- og energifondet. Økt CO₂-avgift for petroleumsnæringen, omlegging av bilavgifter, styrket kollektivtrafikk og jernbaneutbygging, tiltak mot avskoging i utviklingsland og sikring av naturmangfoldet er en del av prioriteringene. Norge oppfyller sin forpliktelse under Kyoto-avtalen for perioden 2008-2012 uten behov for statlig kvotekjøp. I tillegg kjøper vi kvoter for å overoppfylle våre forpliktelser.

Bevilgningene til internasjonal bistand øker med 2,4 mrd kroner, slik at vi kan videreføre et nivå som tilsvarer 1 pst. av BNI.

De ulike delene i politikken må virke sammen i en helhet. Bevilgninger er viktige, men like viktig er deltagelse, opplevelser, engasjement, forebygging og egenansvar. Engasjementet i

idrettslag og i det lokale kulturlivet er med på å forme samfunnet vårt. Kulturen er en verdimeisig samfunnsbygger. Derfor følger Regjeringen opp sine løfter til kultur og frivillighet. Vi gjennomfører Kulturløftet med sikte på å nå målet om at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Gjennom Kulturløftet bidrar vi til at kunst og kultur blir tilgjengelig for stadig flere, både som deltakere og publikum, i alle deler av landet. I tillegg begynner vi å trappe opp idrettens andel fra tippemidlene. Vi vil fortsatt sikre idretten gode vilkår. Kompensasjonen for merverdiavgift for frivillige organisasjoner øker med 321 mill. kroner. Det innføres én uketime med kulturskoleaktiviteter i SFO-tiden på barnetrinnet fra høsten 2013.

Mye er gjort de siste årene for å forenkle forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv. Elektronisk selvangivelse er et eksempel. Regjeringen har som mål at hovedregelen skal være digital kommunikasjon. I vårt budsjettforslag øker vi bevilgningene til både igangsatte og nye tiltak for digitalisering av forvaltningen.

President,

Norge har et velfungerende skattesystem som bringer mer enn 1 200 mrd. kroner til fellesskapet. Disse inntektene finansierer våre velferdsordninger. Et godt skattesystem er ingen selvfølge. I mange land er det ikke samsvar mellom skattesystemets evne til å skaffe inntekter og ambisjonene for offentlige utgifter. Verst ute er land som Hellas og Spania. Disse landene må forbedre sine skattesystemer for å komme ut av den vanskelige situasjonen de nå er i.

Et godt skattesystem med brede skattegrunnlag gjør det mulig å holde relativt lave skattesatser. Det fremmer vekstevnen i norsk økonomi. Omfordelingen gjennom skattesystemet bedres også når mer av de reelle inntektene beskattes.

Regjeringen opprettholder skattenivået i 2013 på 2004-nivå i samsvar med skatteløftet. Skatteløftet bidrar til forutsigbare rammevilkår for næringsliv og husholdninger.

Skattegrunnlagene skal ikke bare være brede, men også korrekte og rettferdige. Vi tar nå et nytt steg for å redusere gebyrer ned mot kostnadsriktig nivå. Gebyrene for tinglysing i fast eiendom settes kraftig ned.

Bilavgiftene reduseres med 400 mill. kroner. Det er andre året på rad at bilavgiftene går ned. Dette skjer ved at omregistreringsavgiften foreslås satt ned med 40 prosent for typiske

næringskjøretøy og med 12 prosent for øvrige kjøretøy. Videre legges det større vekt på miljø og mindre vekt på motoreffekt i engangsavgiften. Vrakpanten økes med 500 kroner.

Vedlikehold av skattesystemet betyr også å tette hull som fører til tap av skatteinntekter. Regjeringen foreslår endringer i næringsbeskatningen, som samlet vil øke statens inntekter med rundt 800 mill. kroner. Blant annet foreslår vi at inntekt fra petroleumsutvinning i utlandet unntas fra skatteplikt. Oljeselskapene kan i dag føre kostnader ved sin utenlandsaktivitet til fradrag i grunnlaget for norsk landskatt. Samtidig vil Norge trolig ikke få skatteinntekter fra denne virksomheten. Ved fravær av skatteplikt opphører også retten til å føre disse kostnadene til fradrag i Norge.

Progresjonen i inntektsbeskatningen videreføres. Innslagspunktene i toppskatten, personfradraget og maksimale minstepfradrag i lønn og pensjon økes i takt med forventet lønnsvekst. Bunnfradraget i formuesskatten økes betydelig mer, til 870 000 kroner, finansiert ved at grunnlaget utvides. Andelen av skattyterne som betaler formuesskatt, blir om lag halvert fra 2005, til 16 prosent i 2013. Det er i dag ca 500 000 færre som betaler formuesskatt enn det var i 2005.

Stortinget har vedtatt at folketrygdens uførepensjon skal legges om til ny uføretrygd fra 2015. De nye reglene forutsetter at den nye uføretrygden skattlegges som lønn. Regjeringen foreslår endringer i skatteloven og folketrygdloven for å følge opp dette.

President,

Kostnadene ved finansielle kriser er store og langvarige. Utviklingen i internasjonal økonomi de siste fire årene bekrefter dette. Det var også vår egen erfaring ved bankkrisen for drøyt 20 år siden. Finansielle ubalanser bygges vanligvis opp over lang tid før de utløser en krise. For å redusere faren for finansielle ubalanser må regulering av finansmarkedene og tilsyn fremme soliditet, likviditet og god atferd.

De siste årene har uroen vært særlig stor i europeiske finansmarkeder. Norske banker er mindre påvirket av uroen enn andre europeiske banker. De har ikke lånt mye til bedrifter og stater i utsatte euroland. Samtidig har aktiviteten i norsk økonomi holdt seg godt oppe. Bankene har fått litt bedre soliditet og noe mer robust finansiering de siste par årene. Utsiktene framover tyder på at bankene vil ha gode muligheter til å styrke soliditeten enda mer. Norske banker har imidlertid lånt mye i utlandet, og det gjør dem sårbare. Bankene skal

være rustet for å møte uro. Førstelinjeforsvaret som skal sikre dette, er bankenes egen soliditet og likviditet.

President,

Den krisen vi nå ser i Europa, har sin bakgrunn i at en rekke land har levd over evne over flere år. De har brukt mer enn de har hatt i inntekt. De har havnet i en ond sirkel, med høye utgifter, lav tillit ute og dyre lån. Den eneste måten å komme seg ut av denne sirkelen på, er å få utgiftene ned og inntektene opp.

Mange land i Europa har nå kuttet i viktige velferdstilbud. Svak økonomisk styring har skapt utrygghet for innbyggerne. Vi har sett store demonstrasjoner i mange land.

Den økonomiske utryggheten mange møter i Europa, har vi klart å unngå her i Norge. Dette er ikke noe som har kommet av seg selv. Oljeinntektene har gitt oss store muligheter, men det handler også om ansvarlig økonomisk politikk. Vi har prioritert arbeid, verdiskaping og velferd. Det må vi gjøre også i årene framover. Da kan ikke alle gode formål tilgodeses. Da må vi føre en økonomisk politikk som unngår å slå bena under våre konkurranseutsatte bedrifter. Da må vi tenke langsiktig og holde orden i eget hus. Da må vi forberede oss på at også norsk økonomi vil kunne møte vanskelige tider. Jeg vil advare mot å tro at den gode utviklingen i norsk økonomi er selvskreven også framover. Norge har ikke fribillett til lav ledighet og stabil økonomi.

President

Neste år vil rundt 700 000 personer over 67 år motta pensjon fra folketrygden. De store kullene etter 1945 vil bidra til en sterk vekst i den eldre delen av befolkningen i årene framover. 30 år fram i tid vil vi trolig være nærmere 1 400 000 som mottar alderspensjon fra folketrygden.

Dette vil endre samfunnet vårt. Andelen eldre i befolkningen vil øke raskt. Det er flere grunner til at det blir slik. Høye fødselstall for 67 år siden er en grunn. Bedre helse og medisinsk framgang har dessuten bidratt til økt levealder. Forventet levealder har økt med 7 år siden Folketrygden kom i 1967. Dette er et tydelig bevis på at Norge er et godt land å leve i. De som har lagt grunnlaget for denne utviklingen, skal ha en god alderdom. Eldre mennesker bidrar til at samfunnet blir bedre – samhandlingen mellom generasjoner gjør oss rikere.

Sammen har vi bygget Norge til det Norge er i dag. Som mennesker har vi ulike behov gjennom livsløpet. Gjennom det sterke fellesskapet stiller generasjoner opp for hverandre. Denne generasjonskontrakten er ryggraden i velferden. Foreldrene til 1946-generasjonen hadde en drøm om at deres barn skulle vokse inn i en ny tid med større trygghet og flere muligheter. Også 1946-generasjonen hadde en drøm om et trygt og godt liv for sine barn. Gjennom sitt arbeid og sin innsats på ulike samfunnsområdet har de bidratt til det. Og nå skal deres barn sørge for pensjonene og en trygg alderdom. Slik bygger vi et samfunn av omsorg og livskvalitet. Slik bygger vi et bedre samfunn. Det er en lang livslinje fra 1946 til 2013. Men det hadde ikke vært mulig å bygge en moderne velferdsstat med penger alene. Den må både ha en bærende politisk ide og bygge på grunnleggende moralske og etiske verdier. Den må bygge på både plikter og rettigheter.

Store inntekter fra naturressursene gir oss en økonomisk handlefrihet folk i mange andre land ikke har. Men heller ikke slike inntekter kommer uten felles innsats i arbeid og bygging av kunnskap og framtidsrettet kompetanse.

President

Det er ikke – fullt ut – mulig å verne seg mot tilbakeslag i internasjonal økonomi. Vi har heller ingen garanti for at den gode utviklingen i norsk økonomi bare vil fortsette.

Derfor skal vi bygge gode forsvarsverk og ta Norge trygt videre. Ikke bare gjennom budsjettet for 2013, men også over lengre tid. Vi må avstå fra å skyve regninger fram i tid – for å fylle de forventningene vi har skapt i dag.

Vi skal spare til våre barn – ikke låne av dem.

Vi skal bygge opp under, og ikke forringe, deres muligheter. Vi skal bygge opp under miljøets, samfunnet og økonomiens bærekraft over tid.

Ingen generasjoner før oss i Norge – og knapt noe sted i verden – har fått slike muligheter som oss. Forvaltningen av mulighetene vil kreve mye oss, av ansvar og framsyn. Da må vi heller ikke tape grunnleggende menneskelige verdier som samhold og fellesskap av syne. Vi må hver dag stå opp for de verdiene som gjør Norge til et av verdens beste land å bo i.

President,

De siste syv årene har vi gjennomført store og viktige løft for et bedre Norge. Dette har vi gjort uten å sette økonomien i fare. Vi har valgt å prioritere det viktigste. Denne jobben fortsetter vi med i vårt forslag til statsbudsjett for 2013. Det er et budsjett for arbeid, verdiskaping og velferd. Det er mye ugjort, derfor skal vi ta Norge videre. Dette skjer best gjennom det sterke fellesskapet – vi er de tusener som skal bygge landet.

Utgitt av:
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

<http://www.regjeringen.no/fin>
<http://www.statsbudsjettet.no>

Trykk:
Departementenes servicesenter - 10/12 - 929